

Hazáért körút

Valódi jelenlét, közös értékek és élmények

A négy intézmény, a kápolnásnyéki Vörösmarty Emlékház, a gárdonyi Gárdonyi Emlékház, a pákozdi Katonai Emlékpark – Nemzeti Emlékhely és a kápolnásnyéki Halász-kastély összefogásával megvalósuló program szellemében hitelesen csak hiteles helyen lehet alapvető, a nemzetünk jövője szempontjából is jelentős értékeket megismerni és elmélyíteni. Az egynapos iskolai kirándulás pontosan megfogalmazott üzeneteivel, élményszerű megvalósításával a korábbiaknál sokkal mélyebb elsajátítást tesz lehetővé, ami valóban életre szóló élményt eredményezhet. Erre az útra indulhat el a Hazáért körút valamennyi résztvevője. Ennek kapcsán **Rodics Eszter**, a Halász-kastély igazgatóját, a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola elnökét, a Hazáért körút élménypedagógiai program kidolgozóját és **Gránitz-Pápai Juditot**, a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola kulturális szervezőjét, a Hazáért körút foglalkozásvezető pedagógusát kérdeztük.

Szöveg: **Németh Gábor** | Illusztrációk: Nyilasi Antónia

A körútról

Hazánk történelmének kiemelkedő időszaka a nemzeti ébredés, a reformkor évtizedei, amelynek megfogalmazott értékeit közvetíteni leghitelesebben az üzeneteket megfogalmazó költő és író szülőhelyén – mintegy a gondolatok szülőhelyén – lehet. A Velencei-tó térsége, hazánk csodálatos fekvésű tájegysége szinte kínálja magát, hogy a napjainkban is fontos értékeket a ma gyermekei is felfedezzék. Nem kell mást tenni, csak ellátogatni egy kirándulás keretében a *Szózat* költőjének és az *Egri csillagok* írójának szülőhelyére, ahol bebarangolhatják *Vörösmarty Mihály* lakhelyét, *Gárdonyi Géza* szülőházát, valamint az egri vár stilizált mását, Pákozdon pedig átélhetik a honvéd helyzetét az egykori pákozdi-pátka-sukorói csata helyszínén. A tapasztalatokat összegző pontként az aradi vértanú *Schweidel József* családjának otthont adó kápolnásnyéki Halász-kastély fogadja a fiatalokat, ahol már tőlük várják annak megfogalmazását, hogy honismeret és hazaszeretet nélkül kevesebbek vagyunk. A hazafias gondolatok a megjelenő értékek és átélt élmények segítségével mély nyomot hagynak a fiatal lelkekben, amit a helyszíneken szakértő múzeumpedagógusok, moderátorok erősítenek, és a helyszínek közötti fizikai erőpróba, a kerékpáros közlekedés is fokoz.

A Hazáért körút egy komplex élménypedagógiai program. Hogyan jött létre, és mi a körút célja?

A Hazáért körút több szervezet és azok vezetői együttműködésének gyümölcseként jött létre. Segítségünkre volt *Dr. Görög István* nyugalmazott ezredes, a Katonai Emlékpark Pákozdi – Nemzeti Emlékhely (KEMPPP) ügyvezetője, *Rodics Eszter*, a Kárpát-medencei Művészeti Népfőiskola elnöke, a Halász-kastély igazgatója, valamint *Ocsenás Katalin*, a Gárdonyi Géza Könyvtár és Kulturális Központ igazgatója, közművelődési szakember.

Célja, hogy intenzív programjával az 5–8. osztályosok hazafias, honvédelmi nevelését szolgálja komplex élménypedagógiai módszerekkel, összekapcsolja a nemzeti múlt irodalmi, történelmi nagyjait a jelenel, a tizenévesekkel, hangsúlyozva a történelmi korok hazafias helytállásának örök értékét, aktualitását.

A körút a Velencei-tó térségében valósul meg, a főbb helyszínekhez – Kápolnásnyék, Agárd, Pákozdi – kulcsfogalmak, és hozzájuk kapcsolódó programok tartoznak. Milyen elhatározás hívta életre a programot?

Görög István, a Katonai Emlékpark ügyvezetője hosszú évek óta tervezi e program megvalósítását, és mostanra ért meg az együttműködő partnerekben is az elhatározás, illetve most sikerült megnyerni az ügy mellé a Honvédelmi Minisztérium támogatását is. E program nem jöhetett volna létre az elkötelezettség és hit nélkül, amely azóta is mozgatóereje törekvéseinknek. A Hazáért körútra érkezők a Vörösmarty Emlékházban, Kápolnásnyéken kezdik meg Velencei-tó körüli kulturális túrájukat. Itt a hűség, hősiesség jegyében második

nemzeti imádságunk, a *Szózat* részletes megismerésére, gondolatainak aktualizálására nyílik lehetőség. A bátorság, bajtársiasság gondolatkör köré épül fel a Gárdonyi Géza Emlékház, gárdonyi rönkvár, Agárd foglalkozása, ahol az Emlékházzal történő ismerkedést követően az egri csatajeleneteket eleveníthetik meg a csoportok, s *Dobó István* esküjének mintájára elkészíthetik saját esküjüket is. A Katonai Emlékpark, Pákozd a magyar huszárok kiemelt szerepén keresztül a honvédség történetét mutatja be, a honvédelemre és a kitartás szerepére helyezve a hangsúlyt. A program utolsó helyszíne a kápolnásnyéki Halász-kastély, ahol *Schweidel József* életét megismerve a vértanú honvéd tábornok hazaszeretetét, önfeláldozását példaként állítva a fiatalok elé összegezzük a nap eseményeit, tapasztalatait is.

Az élménypedagógia fontos vállalása a tantárgyi koncentráció. Milyen tudással gyarapodhatnak a résztvevők? Hogyan épülnek fel a foglalkozások?

A tantárgyköziség szellemében a történelem, magyar nyelv és irodalom, etika, művészetek, hon- és népismeret, testnevelés, természetismeret és földrajz tantárgyakhoz kapcsolódnak a Hazáért körút egyes program-elemei.

Hiszünk abban, hogy az előző korok nagyjai által meghatározott, ma is érvényes értékeket közvetíteni igazán hitelesen az írókhoz, költőkhöz, történelmi eseményekhez és személyekhez kapcsolódó helyszíneken lehet. Nemcsak a nemzeti ébredés időszakához, a reformkorhoz, hanem az *Egri csillagok* által a 16. századi Magyarország történelmi eseményeihez is kapcsolódnak feladataink. Az akkori és mai nyelvhasználat különbségei, a *Szózat* szövegének vizsgálata a magyar nyelv változásaira hívja fel a figyelmet, a régebbi korok és mai nyelvhasználat összehasonlításának lehetőségét kínálva. Az irodalmi kapcsolódást talán magyarázni sem szükséges: Vörösmarty Mihály és Gárdonyi Géza gondolatait hallgatva, olvasva, vagy éppen Schweidel József utolsó szavain merengve gyarapíthatják szép-irodalmi ismereteiket a hozzánk érkezők. Nemzeti múltunk fontos pillanatait, hagyományainkat felelevenítve, kulcsfogalmainkhoz kapcsolódóan erkölcsi, hazafias nevelés a célunk, s ennek elérése érdekében több kapcsolódó művészeti ágból merítünk: festményekkel, filmrészletekkel, szobrokkal is találkozhatnak a diákok. Többféle mozgásos lehetőség is adódik napközben: a kerékpáros közlekedés, a rönkvári játékok, a pákozdi alaki gyakorlatok vagy akár a parkokban tett séták. Csodálatos tájegységet ismerhetnek meg a körút résztvevői: a Velencei-tó térségének természeti értékeit, szépségeit szinte észrevétlenül fedezik fel.

Demeter Zsófia történész ajánlása a metodikai segédanyag elején is olvasható: „...vidékünk fontos örökségének négy intézményét, a kápolnásnyéki Vörösmarty Emlékházat, a gárdonyi Gárdonyi Emlékházat, a pákozdi Katonai Emlékpark-Nemzeti Emlékhelyet és a kápolnásnyéki Halász-kastélyt fogja össze a Hazáért körút egy tematikus emléktúra keretében. Az pedig, hogy mindez egynapos iskolai kirándulás keretében történik, igazi telitalálat. A bicikli bevonása, a sza-

Schweidel József keresztje (fotó: Gránitz Gellért)

badban töltött órák, a csoportosan megvívandó csaták és megoldandó feladatok bizonyosan az élmények elmélyítéséhez járulnak hozzá: könnyen átélhetővé teszik az egyébként nagyon nehezen érthető és átélhető alapfogalmakat. A segítségül választott személyek, Vörösmarty Mihály, Gárdonyi Géza és Schweidel József természetesen más-más szempontból – inkább elődeikben vagy csupán utódaikban – kapcsolódnak e tájhoz, illetve az 1848-as évhez. Schweidel József esetében ez a Pákozd térségében lezajlott csata, mely igazi választóvonal az addig a császári hadseregben harcoló „öreg huszár” számára. Vörösmarty és Gárdonyi szüleit az egykori *Nádasdy*-uradalom foglalkoztatta, így biztosított számukra hosszabb-rövidebb ideig otthont. Schweidel kivégzésekor is viselt keresztje fia, illetve lánya révén pedig igazi ereklyetartó részévé vált. Büszkék vagyunk, s ezt másoknak is szívesen megmutatja a Hazáért körút tematikus túrája. Nemcsak azzal büszkélkedünk, hogy az 1848-as első győztes csatát itt vívták meg eleink, azzal, hogy Gárdonyi Géza nevét is erről a tájról vette, hanem azzal is: mindenki tőlünk tanulhatja meg, hogy „hol lakott itt Vörösmarty Mihály”.

Néhány visszajelzés:

„Amikor az első megkeresés érkezett az iskolához, azt a tájékoztatást kaptuk, hogy biciklizni fogunk. Ehhez képest a részletes program megérkezése kétségeket ébresztett bennem. Szkeptikus voltam, vegyes érzelmekkel vágtam neki a körútnak. Ami a megérkezésünkön és utána fogadott, arra azóta sem találok szavakat. Igényesen összeállított program-sorozat, felkészült foglalkozásvezetők, kedves, mosolygós buszsofőr, fantasztikus programok. (...) A foglalkozásvezetők nem munkájuként tekintettek a feladatra, hanem látszott, hogy szívvel-lélekkel csinálják. Régen találkoztam ennyi kreatív feladattal egy helyen. Élményt, tudást, játékos tanulást együtt tudtak adni, és ami még ennél is fontosabb, hazaszeretetre neveltek egy olyan generációt, akik szerencsére csak a történelemlékekben találkoztak háborúval, nehézségekkel. Mindezt olyan szeretettel, hozzáértéssel, olyan pedagógiai módszerekkel, amelyek eredményeként csillogó szemű, lelkes gyerekeket láthattunk egész nap, akik „flegma kamasz” létükre egész este élménybeszámoltak otthon (szülői visszajelzés), és másnap még az iskolában is előző napi élményeiről beszélgettek. Értéket adni ebben a mai gyorsan változó világban, tudjuk, nagyon nehéz, Önök/Ti mégis ezt tették/tették.”

„A Program, a szervezés, a gyerekek iránt tanúsított türelem, szeretet, a téma ismertetése nagyon nagy fokú igényességről, sok-sok munkáról és profizmus-ról tanúskodik.”

„A program nagyon jó, sokszínű, interaktív, élmény-alapú, történelmi háttérismeretet feltételező, de azt támogató és kiegészítő, a korcsoportnak megfelelő minőségű.”

„Remek kezdeményezés, amit jó lenne rendszeresíteni, és talán minden 6. osztályos számára elérhetővé tenni!”

„Ez a sokféle és hol szórakoztató, hol komoly feladat hozzájárult a tudásuk bővítéséhez, a kooperatív készségeik fejlesztéséhez, a hazaszeretet nem túl erőltetett elmélyítéséhez. Mi értékesnek és hasznosnak találtuk ezt a napot. Reméljük, sok diák részesülhet még ennek a napnak, programnak a megismerésében!”

Készítettek segédanyagot a programon részt vevők számára?

Metodikai segédanyag, munkafüzet és honlapunk segíti programunk sikerességét. A metodikai segédanyag elsősorban belső használatra és szakmai partnereinknek készült. A korosztály (5–8. osztály) igényeihez igazodó útmutató megkönnyíti a foglalkozásvezetők felkészülését, mintegy útmutatóként szolgál a foglalkozások megtartásához. Ez egyúttal a minőségbiztosítás garanciája is: valamennyi kollégánk ez alapján készül fel, s a kialakított tematikának megfelelően foglalkoztatja az érkező csoportokat. Ugyanakkor ez biztosítja a személyre, csoportra szabott foglalkoztatás lehetőségét is, hiszen a bőséges anyagból válogatva, a csoport igényeihez igazodva lehet valóban élményszerű egy-egy képzés.

A munkafüzetben, melyet minden résztvevő megkap a körút utolsó állomásán, a program négy helyszínéhez kapcsolódó feladatok szerepelnek. Ez a 25 oldalas füzet lehetőséget kínál, hogy az érdeklődő gondolatban bejárja a Velencei-tó vidékét, és játékosan, feladatokkal tűzdelve felfrissítse, bővítse tudását. Fontosnak tartjuk az önellenőrzés lehetőségét is: az utolsó oldalakon szerepelnek a helyes megoldások, így akár gyermek, akár felnőtt forgatja a munkafüzetet, ellenőrizheti, szükség esetén javíthatja munkáját. A munkafüzet melléklete egy, az aradi vértanúkat ábrázoló csodálatos memóriajáték. Mindkét kiadványunkat *Nyilasi Antónia* illusztrációi díszítik.

Honlapunk (www.hazaertkorut.hu) menüje aktuális információkat tartalmaz, röviden bemutatja a programot, ismerteti a helyszíneket, a pedagógusok visszajelzést adhatnak élményeikről, tapasztalataikról, a tanulók az elhangzottakra vonatkozó online feladatsort tölthetnek ki, s a kapcsolat oldalon elérhetőseinket is megtalálják az érdeklődők. Szívesen fogadunk kérdéseket, érdeklődést, visszajelzést a hazaertkorut@hazaertkorut.hu e-mail címen is.

Milyen korosztálynak ajánlják a kirándulást?

A tematikus élménytúrát alapvetően 5–8. osztályosok részére, elsősorban 20–25 fő körüli csoportoknak ajánljuk. Ettől eltérő igény esetén előzetes egyeztetést követően, akár a nagyobb létszámú csoportot (30 fő fölött) kettéosztva fogadjuk a diákokat. A tesztprogram során dolgoztunk 4. osztályosokkal is, az alsós korosztály igényeihez igazítva a foglalkozásokat valamennyi helyszínen. A jövő év során tervezzük középiskolás csoportok tesztelését is, illetve felnőtt csoport is vett már részt a Hazáért körúton, és remek csapatépítő programnak bizonyult.

A Hazáért körút a tudásszerzésen és a szemléletformáláson túl tehát csapatépítésként, készségfejlesztésként, illetve általában szabadidős tevékenységként is remek program. Van lehetőségük magánszemélyeknek is részt venni a programban?

A Hazáért körút metodikáját tekintve alapvetően csoportokra épül, több feladatnál, játéknál is fontos szerepe van az együttműködésnek s a rész megoldások egészére formálásának, amely a közösségépítést is szolgálja.

Feladataink, játékaink jó része igényli is az osztálynyi diák jelenlétét, úgy biztosít valódi, közös élményt.

Magánszemélyek jelenleg a körúttól függetlenül kereshetik fel a helyszíneinket. Mind a négy helyszín nyitva áll a családok részére, s bár a csoportos foglalkozás nyújtotta élményt nem, de a történelmi, irodalmi emlékhelyeket megismerhetik. Felmerült ötletként, s távlati terveink között szerepel is egy olyan foglalkoztató füzet elkészítése, amely segítségével a családok önállóan járhatják végig, szintén a kulcsfogalmaink köré felépített túra során, a négy helyszínt.

Felnőtt csoportoknak rendhagyó formában, ám a program jellegét megőrizve, csapatépítő tréningként bátran ajánljuk programunkat. Valamennyi foglalkozásvezetőnk szakmailag és módszertanilag is felkészült felnőtt csoportok foglalkoztatására is, így bátran ajánljuk e rendhagyó barangolást a Velencei-tó környékén mindazoknak, akik érdeklődnek egy, a csapatépítést irodalmi, kulturális formában megvalósító kezdeményezés iránt.

2021 őszén egy tesztprogram keretében fogadták az első iskolás csoportokat. Milyen tapasztalataik vannak az eddig megvalósult alkalmak kapcsán, milyen visszajelzéseket kaptak?

2021 őszén, a tesztprogram során, a Honvédelmi Minisztérium anyagi támogatásának köszönhetően térítésmentesen vehettek részt a programon a kiválasztott osztályok. 2021. szeptember 9. és október 20. között húsz budapesti iskola egy-egy osztálya (4–7. évfolyamosok) és kísérőik járták végig a Hazáért körutat. Bár az eredeti tervben szerepel kerékpáros közlekedés is, az időjárásra való tekintettel e csoportok a tó körül már autóbusszal utaztak. Egy agárdi hetedik osztály vállalta a kerékpáros túrát, örömmel vettek részt környékbeliként is a programon. Mindösszesen 463 diák és 43 tanár járta végig a körút állomásait, s osztotta meg velünk véleményét, tapasztalatait. Örömmel fogadtuk az Oktatási Hivatal csoportját is, akik Sipos Imre tartalomfejlesztési és tankönyvkiadási elnökhelyettes vezetésével egy rendhagyó Hazáért körúton vettek részt. A honlapon és e-mailen beérkezett visszajelzések alapján nem dolgoztunk hiába. A pedagógusok véleménye alapján, akik a **hazaertkorut.hu** honlap kérdőíve segítségével 1–10-ig terjedő skálán értékelték: a foglalkozásvezetők felkészültsége 9,92, az átadott tényanyag minősége 9,79, a helyszínek és foglalkozások értékelése 9,72 átlagpontszámot kapott. Visszajelzések megerősítették, hogy szükség van munkánkra.

A diákok visszajelzései alapján a program szakmai hitelisége megkérdőjelezhetetlen; a honlapon található 21 kérdés mintegy harmadánál 90% fölötti volt a helyes válaszok aránya. Egy diák véleménye: „A legjobb élményem volt az összes osztálykirándulás közül. Az első helyszín nagyon érdekes volt, és a feladatok is tetszettek. A második helyszínen a feladatok tetszettek a legjobban, ahogyan a csatornáknak kellett mászkálni. Katonás-kodni Pákozdon volt a legjobb, és nagyon izgalmas volt, amikor tanultuk a mozdulatokat. A negyedik helyszín nagyon szép volt. Az összes helyszínen sokat lehetett tanulni, és mindegyik nagyon izgalmas volt.”

Emellett meggyőzőek a záró feladatra adott megoldások is.

Hogyan hívnád el barátodat, családot a Hazáért körútra? Gyere el, mert...

- ...tanulságos, játékos, szórakoztató; mindegyik program kiváló, csapatépítő, készségfejlesztő!
- ...visszamehetsz a múltba, gyönyörűek a különböző helyszínek! Sok élménnyel gazdagodhatsz, izgalmas játékok és feladványok várnak rád. Akár katona is lehetsz! Megismerkedhetsz a múlt és jelen különbségeivel.
- ...ez a körtúra visszaillesztést nyújt a régi idők hőseire! Rengeteg interaktív feladatban volt részünk, ezek a feladatok összehozták a közösséget. A vezetőink temérdek kedvességgel, türelemmel, odaadással fordultak felénk. Mindenkinek szívből ajánljuk.
- ...érdekes volt! Mi is tanultunk új dolgokat. Megmozgattuk a gyerekeket. „Játszva tanultunk.” Történelmi és „irodalmi” helyeken jártunk. „Értékeket” kaptunk, amelyeket át tudunk adni. Közös „együttlét”. (tanári gondolat)
- ...élményszerű ismeretszerzésben lesz részed! Egymás segítségével, egymásra utalva oldhatod meg a feladataidat, így egymást is jobban megismerhetitek. Ez egy olyan hiánypótló foglalkozássorozat, amelyre mindannyiunknak nagy szüksége van. (tanári gondolat)

Milyen további, hosszabb távú lehetőségek, célok fogalmazódtak meg a program kapcsán?

Természetesen az a célunk, hogy valamilyen, államilag támogatott vagy pályázati formában minden iskola számára elérhetővé váljon a program. Ehhez természetesen szükséges a további együttműködési lehetőségek, támogatók, anyagi források keresése, biztosítása is, azonban úgy gondoljuk, a tesztidőszak tapasztalatai megerősítik a program létjogosultságát és széles körben történő megismertetésének szükségességét. Tervben van a korábban már említett családi foglalkoztató füzet elkészítése és a középiskolás korosztály bevonása is. A kísérő pedagógusok és a szakmai stáb egybehangzó véleménye alapján indokolt lehet a program többnapos osztálykirándulássá bővítése is. Ez esetben egy éjszaka szállással a Velencei-tónál kínálnánk a programot, így további lehetőség kínálkozna a közösségépítésre, és a foglalkozásokon való részvétel mellett a helyszínek kiállításainak megtekintésére is bőven maradna idejük a fiataloknak. A kerékpáros közlekedés is nagyobb hangsúlyt kaphatna az eredeti terveknek megfelelően. Emellett a célcsoportot bővíteni kívánjuk, pedagógusok és intézményvezetők számára is elérhetővé téve a Hazáért körutat, hogy érzelmileg azonosulva annak céljaival más szemlélettel, személyes tapasztalataik alapján hozzák diákjaikat. Közeli terveink között szerepel akkreditált pedagógus-továbbképzés megvalósítása is e témában.

■ Vörösmarty-ház, Kápolnásnyék

Második nemzeti énekünk, a *Szózat* költője, Vörösmarty Mihály a Velencei-tó mellett, Kápolnásnyéken született 1800. december 1-jén. A család egykori lakóhelyén, a Nádasdy grófi család egykori gazdatiszti házában berendezett emlékmúzeum az ország legjelentősebb Vörösmarty-emlékhelye. Ebben a házban nevelkedett a magyar romantika kimagasló alkotója, ám a kis Vörösmarty nem e falak között látta meg a napvilágot, esztendő is elmúlt, amikor a család ebbe a házba költözött, de gyermekkorának emlékei már ide kötődnek. Később az utolsó tulajdonos, *Kresz Géza* először Vörösmarty-emlékszobát rendezett be az épületben, majd 1900. december 1-én, Vörösmarty Mihály születésének 100. évfordulóján országos ünnepséget rendeztek itt. *Kresz Mária* 1948-ban a Magyar Tudományos Akadémiának ajánlotta fel az épületet, azzal a kéréssel, hogy emlékházat rendezzenek be a költő tiszteletére. 1950 óta működik a Vörösmarty Emlékház. E házban, a *Szózat* szerzőjének gyermekkori lakóhelyén rendhagyó módon ismerkedhetnek meg a Hazáért körútra érkező fiatalok e mai napig meghatározó költeménnyel. Egy jelentős felújítás és parkrendezés után a jelenlegi kiállítás 2020-ban nyílt meg: interaktív, a modern kor igényeinek megfelelő tárlatot tekinthetnek meg az érdeklődők. 5 termen keresztül Vörösmarty Mihály életét, munkásságát, a reformkori irodalmi életet ismerhetik meg a látogatók, emellett pedig egy kamarakiállítás állít emléket a Kresz családnak. A csodálatos parkban tett séta során Vörösmarty Mihály verseivel és *Csajághy Laura* szobrával is találkozhatunk. Kápolnásnyéken egy harmadik ház is otthont adott Vörösmartynak. A szabadságharc bukása után a köznemesek által fenntartott épületben – a későbbi szegényházban – talált otthonra feleségével és gyermekeivel. Ma már sem ez, sem a szülőház nem áll.

■ Gárdonyi Emlékház, Agárd

Gárdonyi híres szülőtte Gárdonyi Géza író, az *Egri csillagok* szerzője, aki – *Ziegler Géza* néven – 1863. augusztus 3-án született, és nyolc hónapos koráig, 1864. április 24-éig élt a Nádasdy-uradalomhoz tartozó Agárdpusztán. Szülőháza ma már irodalmi emlékházként működik. Az épület hosszú gerincű, meszelt falú, régen nádfedélű, ma cseréptetős cselédház. A Nádasdyak eredetileg tanítóháznak szánták, ezért is épült vályog helyett téglából, de az író születésekor

Vörösmarty-ház

az uradalmi cselédség „arisztokráciája”, a mesteremberek – kőműves, gépész, kovács – lakták az épületet. Az ország fontos Gárdonyi-emlékhelye bemutatja az író életének legfőbb állomásait, irodalmi munkásságának kiemelkedő értékeit. A tárolókban naplója és műveinek legszebb kiadásai mellett néhány eredeti, személyes tárgya is megtekinthető. Az Emlékház egyik termében található az *Egri vár* miniatűr változata terepasztal formájában, ólomkatonákkal benépesítve. Az emlékház szomszédságában 2011 nyarán elkészült az egri vár kicsinyített, rönkvár másolata, amely Gárdonyi egyik legismertebb regényének, az *Egri csillagok*nak helyszíne. Az *Egri csillagok* az egyik legismertebb magyar történelmi regény, amelynek története a valóságos 1552. évi egri ostrom eseményeinek és előzményeinek történetét dolgozza fel érdekesítően cselekményes formában. A történet 1533-ban kezdődik és az 1552-es hatalmas túlerővel szemben diadalt aratott egri hősök győzelmével zárul. Az író maga e művét tartotta legjobb alkotásának. A Hazáért körútra érkezők egy kicsit maguk is részesei lehetnek az egykori eseményeknek a rönkvárban, csatajeleneteket játszhatnak, s elkészíthetik saját esküjüket is.

■ Katonai Emlékpark – Nemzeti Emlékhely, Pákozd

Pákozd község a történelem számos viharos eseményének tanúja. Az egykor forgalmas Székesfehérvár–Buda közti hadiút, később csak postaút mellett fekszik, gyakran vonultak itt ellenséges katonák, de ide érkeztek *Árpád* hadai is, és később a török, majd a horvát és a szovjet csapatok is. Két fontos csata fűződik a település nevéhez, az első 1593. november 3-án zajlott, amikor a keresztény csapatok a budai pasa hadaival ütköztek meg itt, és győztek. A másodikra 1848. szeptember 29-én került sor, amikor a forradalom védelmére felsorakozott soknemzetiségű, de magyar érzelmű csapatok *Jellasics* horvát bán Budára tartó csapatait megállították, és céljától eltérítették. Mindkét esemény nagy erkölcsi erőt adó győzelem volt, mert reményt adott a haza megvédésére, a változások folytatására.

Gárdonyi Emlékház

Katonai Emlékpark

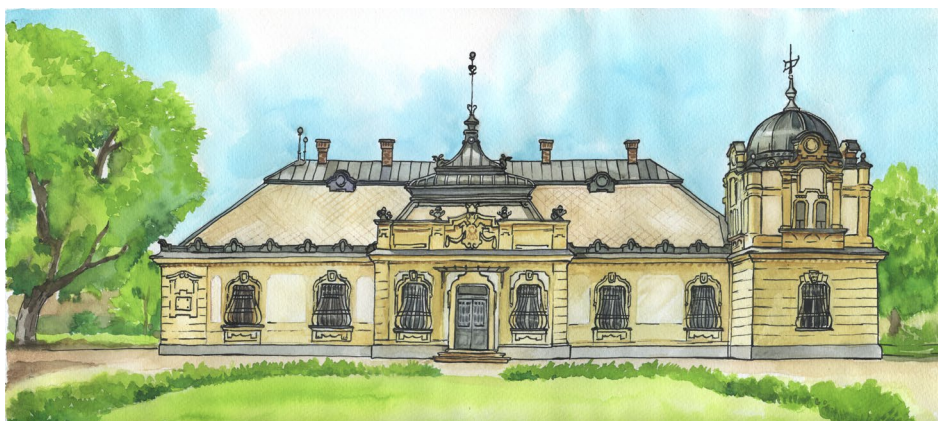
1951-ben az egykori csatatér magyar állásainál építették fel az Obeliszket, amely azóta is az emlékezés és a honvédelem jelentőségét hirdeti. Ennek tövében jött létre az 1,6 hektáron elterülő Katonai Emlékpark Pákozdi – Nemzeti Emlékhely. Az emlékhelyet, ahol bemutatják a Magyar Honvédség történetének főbb állomásait 1848. szeptember 28-tól napjainkig, civil összefogás eredményeként, 2010-ben adták át jelenlegi formájában.

A KEMPP hiteles helyként mutatja be, és jeleníti meg a háború és a béke kérdéskörét. Bemutatja az ellenes szándékkal, nagy erővel a nemzetre törő hadak törekvéseit és magatartását, amely valós élet-halál helyzetet teremt, és amelyben a haza védelme nem pusztán matematika, hanem a védelmet számos emberi tényező erősítheti vagy gyengítheti.

A résztvevők átgondolhatják a lehetőségeket az adott szituációban a vezetők és a katonák szemszögéből. Láthatják, hogy eredményes küzdelemhez erő kell, amit csak a nemzet összefogásával állíthat ki az ország. A gyengét legyőzhetik, és akkor más nemzet katonáit etetheti, más ország hatalmát erősítheti, ezért is fontos a haza érdekeinek védelme. A védelem nemcsak katonai szálon zajlik, a haza fegyveres védelméből is minden polgárnak ki kell vennie a részét.

■ Halász-kastély, Kápolnásnyék

A napjainkban Halász-kastélyként ismert épület fő szárnyát *ifj. Magyary-Kossa Péter*, Fejér vármegyei főadószedő építtette 1810 körül. A korai klasszicista stílusú kúria tipikus példája volt a vagyonos köznemesség, a „táblabíró világ” építkezéseinek. A Magyary-Kossa vagyoni házasága révén *Halász Lázár*ra szállt. 100 évvel később *ifj. Halász Gedeon* bővítette, műszakilag korszerűsítette és neobarokk stílusú kis kastélyá építette át százéves otthonát.

Halász-kastély

Ugyanebben az időben, néhány szomszédos telek megvásárlása révén, nyugati irányban terjeszkedve igazi angolparkká formálták a korábbi kis díszkertet.

A kastélyépület a második világháború pusztításaitól lakhatatlanná vált. Az államosítás következtében pedig előbb a birtok nagy részét, majd a kastélyt, a mellékhé-lyeket, végül a meghagyott kis földet is elvették a családtól. Az új évezred elejére csupán a kastély tömege emlékeztetett az egykori nemesi otthonra. A 2016-ban régi fényében újjászületett épület egyre élénkebb kulturális életnek ad otthont, amely folyamatosan fejlődik: a valahai tulajdonosok, a Halász család tagjai örömmel tapasztalnék, hogy a gyönyörű épület falai közt újra a dallamoké, a tartalmas beszélgetéseké, az építő közösségi programoké a főszerep, amelyek hátterét országos jelentőségű időszaki kiállítások biztosítják.

A kastély Schweidel József aradi vitéz lánca, *Schweidel Anna* révén kapcsolódik a Hazáért körúthoz. *Idősebb Halász Gedeon* első házassága válással ért véget. Második felesége a magát a pákozdi csatában is kitüntető aradi vitéz, Schweidel József lánca, Anna volt. Esküvőjükre 1881-ben került sor, fiuk, *ifjabb Gedeon* 1882-ben született. Az asszonyt a Pázmánd-forrás melletti – azóta kifosztott – kriptában temették el: „Schweidel József aradi vitéz lánca síremléke” – ennyit ír a térkép arról az elhagyatott sírboltról, amely Kápolnásnyék és Pázmánd között az úgynevezett Csekésben, egy kis erdő közepén, magánterületen található.

Ifjabb Halász Gedeon, Anna fia, és felesége 1931-ben a helyi katolikus templomnak ajándékozott egy réz szentségtartót, amely valódi nemzeti ereklyének tekinthető, hiszen azt Schweidel József aradi vitéz aranykeresztjével ékesítették. A szentségtartó talpán a következő felirat olvasható: „Ezen monstrancián levő arany keresztet Schweidel József tábornok viselte, ki 1849. október 6-án Aradon hazájáért vitézül halt szíven. Nagyatyja iránti kegyelele jeléül a kápolnásnyéki katolikus egyháznak adományozta dabasi Halász Gedeon 1931. jan. 1-én.” A hagyomány szerint a keresztet a legnagyobb harcok közben is mel- lén viselő tábornok kivégzése előtt adta át a mellette álló papnak, és kérte meg, hogy adja át fiának. A kereszt végül a vitéz lánca, Anna révén jutott a Halász család birtokába.